

checklist

voor energiezuinige culturele infrastructuur

We moeten een pak duurzamer omgaan met onze wereld. Dat wil ook zeggen: meer letten op ons energieverbruik. Om dat te doen moeten we onder andere omschakelen op zo veel mogelijk groene stroom, maar tegelijk moeten we met zijn allen ook ons energieverbruik drastisch terugschroeven.

Ook jij kan helpen door **het energieverbruik van jouw gebouw onder de loep te nemen**. De vragen van deze checklist geven aan waar je op moet letten. Ze tonen je wat goed gaat en waar er nog werk aan de winkel is. Links in de kantlijn kan je aanduiden waar er opvolging nodig is.

Op sommige vragen weet je misschien niet meteen het juiste antwoord. Geen probleem! Een energiezuinig gebouw is best wel ingewikkelde materie. Vraag hulp aan iemand die er meer van weet. Hiervoor kan je aankloppen bij je gemeente of de provincie. Of misschien heb je in je netwerk wel een expert zitten.

Wil je zelf graag wat meer achtergrondinformatie over energie-efficiëntie, lees dan eerst onze "20 Vuistregels". Je vindt ze – samen met nog een heleboel andere tools – op [Cultuurzaam.be](https://cultuurzaam.be).

**START
HIER!**

Onze energiebronnen

Laten we eerst eens kijken waar jouw energie vandaan komt.

DEZE ENERGIE KOPEN WE AAN

Elektriciteit	☐ ja	☐ neen	☐ we zoeken het uit
Gas	☐ ja	☐ neen	☐ we zoeken het uit
Mazout	☐ ja	☐ neen	☐ we zoeken het uit
Pellets	☐ ja	☐ neen	☐ we zoeken het uit

Andere _____

_____

_____

DE ELEKTRICITEIT DIE WE AANKOPEN IS 100% GROENE STROOM

- ja   neen   we zoeken het uit

TIP! Op www.mijngroenestroom.be kan je kijken hoe goed (of slecht) jouw energieleverancier scoort.

TIP! Wil je prijzen van energieleveranciers vergelijken?

Voor Vlaanderen: doe de V-test op www.vreg.be

Voor Brussel: doe de Brusim op www.brugel.brussels

WIJ PRODUCEREN OOK ZELF ENERGIE

- ja   neen   we zoeken het uit

Zo produceren wij zelf energie:

_____

_____

_____

_____

Onze isolatie

Goed isoleren is de eerste stap naar een energiezuinig gebouw. Het beperkt de noodzaak om te verwarmen (of te koelen met bv. een airco). Isolatie zorgt ervoor dat de warmte in je gebouw niet verloren gaat via dak, muren, vloer, ramen en deuren. Het is een buffer tussen binnen- en buitenklimaat.

GEBOUWEN ZIJN CORRECT GEÏSOLEERD

Daken	☐ ja	☐ neen	☐ we zoeken het uit
Muren	☐ ja	☐ neen	☐ we zoeken het uit
Ramen	☐ ja	☐ neen	☐ we zoeken het uit
Deuren	☐ ja	☐ neen	☐ we zoeken het uit
Kelder	☐ ja	☐ neen	☐ we zoeken het uit
Warmwaterleidingen	☐ ja	☐ neen	☐ we zoeken het uit

TIP! Geen geld om je beglazing aan te pakken? In vele gevallen helpt het enigszins om speciale isolatiefolie over je ramen te plakken. Houd de winterpromoties van de grote supermarktketens in de gaten voor een goeie deal. Let wel, dit is geen structurele oplossing en al zeker niet wanneer je raamwerk niet luchtdicht is.

TIP! Misschien is het voor jouw gebouw niet mogelijk om (betere) isolatie in je dakstructuur te verwerken. In dat geval is de isolatie gewoon op de zoldervloer leggen beter dan helemaal géén isolatie.

TIP! Denk ook aan je binnendeuren en houd de warmte (of koelte) in de gewenste ruimtes. Plaats waar nodig deurdrangers en vermijd tochtspleten.

ONZE GEBOUWEN HEBEN GEEN GATEN OF KIEREN WAARLANGS WARMTE KAN ONTSNAPPEN

ja neen we zoeken het uit

Ben je niet zeker of je gebouw goed geïsoleerd is? Vraag hulp aan een expert! Niet zeker waar je die expert vindt? Start je zoektocht bij de milieudienst van je gemeente of provincie.

Ons energiebeheer

Meten is weten, en dat geldt ook voor je energieverbruik. Zo vermijd je niet alleen een onaangename verrassing als je de eindfactuur van je energieleverancier ontvangt, je zal ook vanzelf een stuk bewuster met je energie omgaan. Je energieverbruik bijhouden, zorgt ervoor dat je een duidelijk zicht krijgt op hoeveel je verbruikt en wanneer. Op basis daarvan kan je bijsturen indien nodig.

ONS GEBOUW HEEFT EEN AUTOMATISCH ENERGIEBEHEERSYSTEEM

Zo kunnen we netjes bijhouden hoeveel energie we verbruiken en de energiehuishouding van ons gebouw piekfijn aansturen.

- ja neen we zoeken het uit

WIJ WETEN WAAR ONZE METERS STAAN

- ja, uiteraard ons gebouw heeft geen meters neen, maar we zoeken het snel uit

WIJ METEN ONS ENERGIEVERBRUIK ...

- Automatisch Jaarlijks Per kwartaal
 Maandelijks Wekelijks Nooit

WIJ VERGELIJKEN ONS VERBRUIK MET DAT VAN DE VOORGAANDE JAREN, MAANDEN, WEKEN, DAGEN

- ja neen goed idee!

In de ideale situatie hou je je verbruik gedetailleerd en op regelmatige basis of zelfs automatisch bij, maar dat is niet altijd mogelijk. Investeren in een automatisch energie-registratiesysteem is voor de meeste kleinschalige infrastructuur een overbodige uitgave. Ook door gewoon per kwartaal je meterstanden op te nemen, bekom je al heel bruikbare gegevens.

TIP! Met de gratis tool www.energieid.be kan je zelf gemakkelijk je energieverbruik bijhouden en vergelijken. Je kan er zelfs je energieverbruik mee voorspellen. Handig om je begroting op af te stemmen.

EPC-waarde

Als je de EPC-waarde van je gebouw kent, weet je al heel wat over het energieverbruik van je gebouw. De EPC-waarde of het energieprestatiecertificaat is namelijk een aanduiding voor de energiezuinigheid van een gebouw en wordt bepaald in kWh/m² per jaar. Hoe hoger de waarde, hoe meer energie je gebouw verbruikt. Hoe lager de waarde, hoe minder energie je gebouw verbruikt. Je krijgt je EPC-attest na een keuring door een door de overheid beëdigd energiedeskundige.

Voor niet-residentiële gebouwen gelden andere regels, richtlijnen en normen dan voor woningen. Je vindt de meest recente bepalingen voor EPC NR (Energieprestatiecertificaat Niet-Residentieel) eenvoudig online.

KEN JIJ JE EPC-SCORE?

Via de Vrijetijdsmonitor, kan je de EPC-scores van de publieke gebouwen in je buurt opzoeken. Misschien staat jouw gebouw er ook wel tussen. Vergelijk je score met andere vergelijkbare infrastructuur.

Je vindt de EPC-scores van de publieke gebouwen op www.vrijetijdsmonitorvlaanderen.be.
Klik door via "thema's" naar de EPC-waarden.

Onze verlichting

Je kunt heel wat energie besparen door je gebouw efficiënt te verlichten. Ledlampen zijn de zuinigste keuze: ze verbruiken veel minder stroom dan de ouderwetse gloei- of halogeenlamp.

IN EN AAN ONZE INFRASTRUCTUUR HANGEN VOORNAMELIJK ...

- LED-lampen   TL-lampen   Spaarlampen
 Halogeenlampen   Gloeilampen   We weten het niet, maar zoeken het uit

Opgelet! Het vervangen van een niet-energiezuinige lamp door een energiezuinig exemplaar is in principe altijd energiebesparend. Maar als je lampen gaat vervangen die nauwelijks worden gebruikt, dan zou dat wel eens duurder kunnen uitvallen dan de huidige lamp gewoon te laten zitten. Bovendien hou je best ook rekening met de ecologische voetafdruk van de productie van de nieuwe lamp. Ga daarom dus niet zomaar meteen alle onzuinige lampen in je gebouw vervangen. Plan je een *relighting* (het vervangen van al je onzuinige lampen door zuinige exemplaren), vraag dan eerst raad aan een expert.

TIP! Wanneer een lamp kapot is, vervang je ze steeds door energiezuinige LED's of TL-lampen.

TIP! Vergeet ook je theaterlicht niet: maak een duidelijk onderscheid tussen werklucht en theaterlicht, en doe aan verLEDding van het theaterlicht.

ONZE VERLICHTING WORDT AANGESTUURD DOOR ...

- een centraal systeem   timers ... hoe lang?   manueel met schakelaars per lichtkring
 bewegingssensoren   lichtsensoren   We weten het niet, maar zoeken het uit

WIJ HEBBEN DUIDELIJKE AFSPRAKEN EN INSTRUCTIES OVER WIE WANNEER HET LICHT UITDOET

- ja   neen   Het kan beter! We werken eraan   Niet nodig! Onze verlichting gaat automatisch aan en uit.

DEZE AFSPRAKEN EN INSTRUCTIES WORDEN GOED OPGEVOLGD

- ja
- neen
- Het kan beter!
We werken eraan

WIJ SENSIBILISEREN DE GEBRUIKERS VAN ONZE INFRASTRUCTUUR OM HET LICHT UIT TE DOEN

- Niet nodig. Onze verlichting gaat automatisch aan en uit.
- ja
- neen
- We werken eraan

Zo doen we dat: _____

Onnodig licht laten branden leidt tot energieverstopping. Let er daarom op dat alle lichten die niet moeten branden steeds uitgeschakeld zijn. Is er verlichting die wel ingeschakeld moet blijven? Zo ja, welke en waarom?

Onze HVAC (heating, ventilation, air conditioning)

Verwarming, ventilatie en koeling verbruiken veel energie. Daarom is het belangrijk dat ze verstandig worden aangestuurd en regelmatig worden onderhouden en gecontroleerd op hun efficiëntie. Bij complexere gebouwen, is het verstandig om het gebouw op te delen in zones.

**ONZE INFRASTRUCTUUR MAAKT DEEL
UIT VAN EEN GROTER COMPLEX**

ja

neen

**WANNEER WE WILLEN KOELEN OF VERWARMEN, GEBEURT DIT
ENKEL VOOR ONS DEEL, EN KOELEN OF VERWARMEN WE DUS
NIET METEEN HET GANSE COMPLEX**

ja

neen

we zoeken het uit

**WIJ HEBBEN EEN GEÏNTEGREERD HVAC-SYSTEEM VOOR DE
REGLING VAN DE VERWARMING, KOELING EN VENTILATIE**

ja

neen

we zoeken het uit

**ONZE HVAC-INSTALLATIES EN HUN AFSTELLING WORDEN
REGELMATIG GECONTROLEERD OP HUN EFFICIËNTIE**

ja

neen

we zoeken het uit

**KIJK REGELMATIG DE INSTELLINGEN
VAN JE THERMOSTAAT NA**

Let hierbij op de klokinstellingen, de gevraagde temperatuur en wanneer je verwarming actief staat. Kan je de verwarming niet een uurtje later aanschakelen of vroeger uitschakelen? Misschien kan de gewenste temperatuur ook wat naar omlaag?

Tweemaal per jaar kijken we de instellingen van onze thermostaat na

In het begin van de lente

Op het einde van de zomer

De laatste keer dat we dit deden was

op ____ / ____ / ____

TIP! Zet beide data in je agenda of hang ze op een papiertje naast de thermostaat.

TIP! Werkt je thermostaat op batterijen? Zorg ook steeds voor een werkende batterij in je thermostaat. Een niet-werkende thermostaat betekent immers een permanent ingeschakelde verwarming.

Verwarming

WIJ VERWARMEN ONZE INFRASTRUCTUUR MET ...

Elektriciteit ja neen we zoeken het uit

Gas ja neen we zoeken het uit

Mazout ja neen we zoeken het uit

Pellets ja neen we zoeken het uit

Andere _____

ONZE VERWARMINGSKETEL HEEFT EEN HOOG RENDEMENT EN IS AANGEPAST AAN DE NODEN VAN ONS GEBOUW

ja neen we zoeken het uit

ONZE VERWARMINGSCIRCUITS ZIJN ONTLUCHT

ja neen we zoeken het uit

WANNEER HET TERUG WARMER WORDT, SCHAKELEN WE ONZE VERWARMINGSKETEL UIT

Uitschakelen op ____ / ____ / ____   Inschakelen op ____ / ____ / ____

TIP! Zet beide data in je agenda of hang ze ergens zichtbaar.

DE VERWARMING VAN ONS GEBOUW ZIT OP MEERDERE CIRCUITS ZODAT WE GERICHT KUNNEN VERWARMEN

ja neen we zoeken het uit

IN SOMMIGE RUIMTES MOETEN WE ELEKTRISCH BIJVERWARMEN

ja neen we zoeken het uit

DE GEBRUIKERS VAN ONZE INFRASTRUCTUUR KUNNEN DE VERWARMING ZELF INSTELLEN

ja neen we zoeken het uit

Opgelet! Dat gebruikers de verwarming zelf kunnen aansturen, heeft voor- en nadelen. Zo kunnen gebruikers bv. zelf kiezen om enkel de ruimte waarin ze zich bevinden op te warmen in plaats van het hele gebouw. Maar ze kunnen ook weer vergeten de verwarming uit te schakelen, waardoor die nodeloos blijft warmen. Het is dus belangrijk dat je je hiervan bewust bent en er rekening mee houdt in je energiebeleid.

TIP! De verwarming 1°C lager zetten geeft een gemiddelde besparing van 7%.

Koeling

ONZE GEBOUWEN HEBBEN

Zonwering ja neen we zoeken het uit
Airco ja neen we zoeken het uit

DE GEBRUIKERS VAN ONZE GEBOUWEN KUNNEN DE AIRCO ZELF INSTELLEN

ja neen we zoeken het uit

Opgelet! Dat gebruikers de koeling zelf kunnen aansturen, heeft voor- en nadelen. Zo kunnen gebruikers bv. zelf kiezen om enkel de ruimte waarin ze zich bevinden te koelen in plaats van het hele gebouw. Maar ze kunnen ook weer vergeten de koeling uit te schakelen, waardoor die nodeloos blijft draaien. Het is dus belangrijk dat je je hiervan bewust bent en er rekening mee houdt in je energiebeleid.

Warm water

ONS WARM WATER KOMT VAN EEN ...

Doorstromer	☐ ja	☐ neen	☐ we zoeken het uit
Boiler	☐ ja	☐ neen	☐ we zoeken het uit
Warmtenet	☐ ja	☐ neen	☐ we zoeken het uit

Andere _____
_____
_____

DAT IS DEZELFDE ALS VOOR ONZE VERWARMING

- ja neen we zoeken het uit

DE ENERGIEBRON DIE WE HIERVOOR GEBRUIKEN IS ...

☐ Elektriciteit	☐ Mazout	☐ De zon: we hebben een zonneboiler
☐ Gas	☐ Pellets	
☐ Andere	_____	
- _____
_____

TIP! Je kan gemakkelijk besparen op warm water door de schelkraantjes dicht te draaien. Deze kraantjes zitten doorgaans onder je wasbak. Ga op zoek naar alle kranen waar er niet per se warm water nodig is, bv. de lavabo's in de wc – handen wassen kan prima met enkel koud water, en draai de schelkraan voor het warm water dicht. Zo kunnen gebruikers hier enkel nog koud water laten lopen en wordt er dus geen warm water verspild.

Gebruikers en automatisering

Hoe gaan jouw gebruikers om met jouw gebouw? Hoe gebruiken zij energie? Dat kan je voor een deel sturen of automatiseren. Maar ook of jouw bestuur of team bezig is met het thema speelt een bepalende rol.

WIJ HEBBEN EEN INFRASTRUCTUURVERANTWOORDELIJKE OF -WERKGROEP

- ja
- neen
- goed idee!

BINNEN ONS BESTUUR OF TEAM

- is er aandacht voor de milieu-impact van onze infrastructuur
- is er iemand specifiek aangeduid voor het opvolgen van de milieu-impact van ons gebouw

WIJ SENSIBILISEREN DE GEBRUIKERS VAN ONZE INFRASTRUCTUUR OM ZUINIG OM TE SPRINGEN MET ...

- Elektriciteit
- Verwarming
- Toestellen
- Verlichting
- Koeling

Dat doen we zo: _____

_____

_____

_____

OM HET GEBRUIKERS GEMAKKELIJK TE MAKEN ...

- is er een hoofdschakelaar
    - Daarmee kunnen ze met één druk op de knop alle verlichting, verwarming en andere toestellen die niet ingeschakeld hoeven te blijven, uitschakelen.
  - is er een afsluitchecklist
    - Zo'n checklist hang je bij de uitgang van het lokaal of gebouw. Je beschrijft er welke verlichting, verwarming en toestellen uitgeschakeld moeten worden en hoe dat moet.
- per ruimte
  - voor het volledige gebouw
  - er is geen masterswitch
  - per ruimte
  - voor het volledige gebouw
  - er is geen afsluitchecklist

hebben we zoveel mogelijk geautomatiseerd met behulp van

- timers
- sensoren
- bediening vanop afstand
- Andere _____

We hebben geen automatisering

AL ONZE AUTOMATISERING (THERMOSTAAT, TIMERS, SCHAKELAARS, ...) WORDT REGELMATIG NAGEKEKEN.

ja neen goed idee!

SHARING IS CARING

Investeringsen doen in een gebouw dat het merendeel van de tijd leeg staat, is financieel vaak erg oninteressant. Het maakt de terugverdientijd van de gemaakte besparingsmaatregelen namelijk heel erg lang. Daarom is het interessant om te kijken naar de bezettingsgraad van je gebouw. Dat is het aandeel van de tijd dat het gebouw effectief gebruikt wordt en niet leegstaat. Heb je een lage bezettingsgraad, overweeg dan je gebouw te delen met andere organisaties of gebruikers om zo de bezettingsgraad te verhogen.

→ Ons gebouw wordt _____ **dagen per week gebruikt.**
Dat komt neer op een totaal van ongeveer _____ **uren per week.**

→ In een week zijn 168 uren.
Dus gedurende (168 - _____ =) _____ **uren per week** staan onze gebouwen **leeg.**

WIJ DELEN ONS GEBOUW MET ANDERE GEBRUIKERS

- occasioneel
- structureel
- Goed idee. We zoeken uit wat er mogelijk is!
- no way!

Onze toestellen

TOESTELLEN DIE NIET IN GEBRUIK ZIJN, ZIJN VOLLEDIG UITGESCHAKELD

Denk daarbij aan koel- en vrieskasten, tapkranen, muziekinstallaties, computers, routers ...

ja neen goed idee!

Maak hier een lijst van alle toestellen die niet permanent ingeschakeld hoeven te blijven. **Deze toestellen kunnen we uitschakelen:**

TIP! Gebruik een stopcontact met timer of afstandsbediening, zodat ze automatisch ingeschakeld worden (bv. op vrijdagochtend om vrijdagavond koele dranken te hebben).

Sluipverbruikers

Sluipverbruik of sluimerverbruik is verbruik van apparaten terwijl je ze niet gebruikt. Bijvoorbeeld apparaten in stand-by. Maar ook je gsm-lader die in het stopcontact blijft zitten.

ALLE ONZE SLUIPVERBRUIKERS ZITTEN OP EEN SCHAKELAAR OF TIMER. HIERDOOR KUNNEN WE ZE GEMAKKELIJK UITSCHAKELEN WANNEER WE ZE NIET NODIG HEBBEN:

ja neen goed idee!

TIP! Wist je dat het koffiezet-apparaat een van de toestellen is die het vaakst onnodig ingeschakeld blijft? Een koffiezet op temperatuur houden, kost je handenvol geld. Uitschakelen dus wanneer niet in gebruik!

TIP! Schakel mengpanelen (klank en licht) uit wanneer ze niet in gebruik zijn.

Koelkasten en vriezers

Oude koel- en vrieskasten verbruiken veel elektriciteit. Misschien ben je wel blij dat je die oude afdankers gratis kreeg, maar voor je energieverbruik zijn ze zeker geen goede keuze. Mogelijk kost hun verbruik je op termijn wel meer dan de aankoopprijs van een nieuw, energiezuinig exemplaar. Niet alleen de ouderdom is bepalend, ook de staat van je toestellen kan gemakkelijk voor 30% extra elektriciteitsverbruik zorgen.

Zorg er ook voor dat je koel- en vrieskasten in goede conditie zijn:

- De deuren sluiten goed
- De rubberen sluitingen zijn in goede staat
- Er is geen ijsvorming in de vrieskasten
- De warmtewisselaars zijn stofvrij

Opgelet! Wanneer er veel of vaak een ijslaag in je koel- of vrieskast komt te staan, kan dit wijzen op slecht sluitende deurrubbers.

TIP! Zet je toestellen een paar centimeter van de muur zodat ze voldoende ruimte hebben om hun warmte achteraan kwijt te kunnen.

TIP! Elke keer je de deur opent, ontsnapt de gekoelde lucht en komt er warme lucht in de plaats. Die moet vervolgens weer gekoeld worden. Open de deur dus zo weinig mogelijk en vermijd lege (vries)vakken. Hoe minder gekoelde lucht er in je toestel zit, hoe minder er ook kan wegvliegen. Vul de lege (vries)vakken met isomoblokken of lege dozen zodat je zo weinig mogelijk "lege" ruimte moet koelen en er dus zo weinig mogelijk gekoelde lucht kan ontsnappen.

Meer tips voor energiezuinig gebruik van je koelkast op diepvries vind je eenvoudig online.

Ons masterplan energie

Zo! Checklist doorlopen!

In de linkerkolom zie je nu waar er werk aan de winkel is. Voor een heel aantal van deze pijnpunten weet je allicht perfect waar te beginnen. Gewoon doen!

Twijfel je nog? Is er iets niet duidelijk? Weet je niet waar te beginnen? Aarzel niet om hulp te vragen aan een energie-expert. Die kan je helpen bij het opstellen van een masterplan en het kiezen van prioriteiten.

TIP! Klop als eerste aan bij de milieudienst van je gemeente. Of bij je provincie. Vertel hen dat je werk wil maken van een energie-efficiënt gebouw. Zij zullen je ongetwijfeld kunnen helpen met het vinden van de juiste energie-expert.

TOT SLOT NOG ENKELE INTERESSANTE LINKS

www.cultuurzaam.be
www.energieID.be
mijngroenestroom.be
pixii.be
energiesparen.be
energids.be

Vergelijking energieleveranciers:

- Voor Vlaanderen: V-test op www.vreg.be
- Voor Brussel: Brusim op www.brugel.brussels
Ecobouwers > Renovatiewijzer > Isoleren www.ecobouwers.be
Livios > Bouwinformatie > Ruwbouw > Isolatie www.livios.be
Fluvius > Besparen op energie en water fluvius.be

met dank aan Jonge Sla

met de steun van **Vlaanderen**
verbeelding werkt